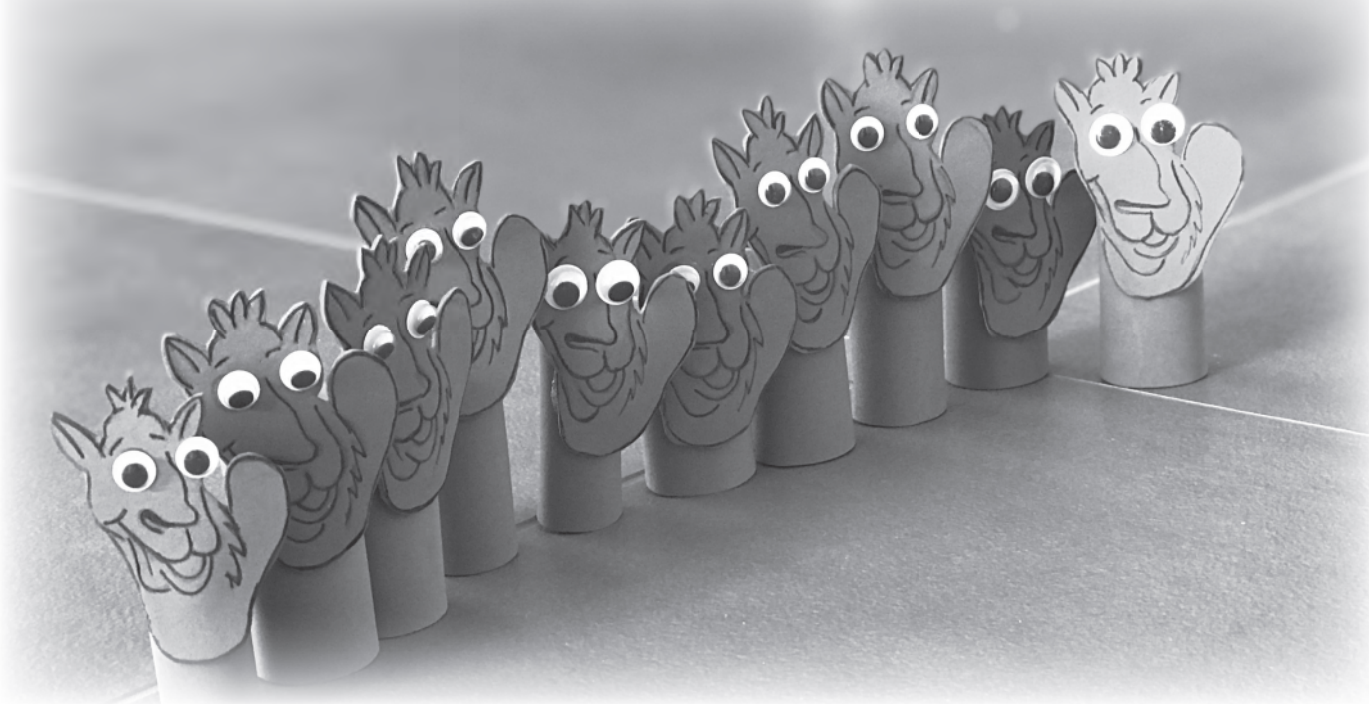

RAVASZ MÓNIKA

BÁBJÁTÉKKAL TÖRTÉNŐ SZÖVEGFELDOLGOZÁSOK ÓVODÁS KORÚ GYERMEKEK SZÁMÁRA (2. RÉSZ)

A Katedra szeptemberi számában Jász Julcsi *Csütörtökig* versének tipegő-bábokkal történő feldolgozásáról olvashattak. Ebben a részben Vörös István *Nincs ott* című, játékos szerkezetű művét mutatom be henger-ujjbábok alkalmazásával. A rendhagyó szövegfeldolgozást különböző ráhangoló, motivációs és egyéb tevékenységek színesítik, melyek az óvodások fantáziájának, kreativitásának, valamint értelmi kompetenciájának fejlesztését segítik. Erről majd a lentiekben részletesebben is olvashatnak.

A FOGLALKOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE, KONTEXTUSA

A tevékenység Vörös István *Nincs ott* című versének hengerbábokkal történő bemutatásából áll, melyek egyben ujjbábokként is szolgálnak. A vers öt hosszabb versszakból tevődik össze, és a benne lejátszódó történet tíz tevéről szól. A tevék folyamatosan fogynak el, valamelyik a kútba esik, van, amelyik elüget és van, amelyik feladja magát. A szereplők játékos fogyása gondolatritmusként, egyben refrénszerű ismétlésként is funkcionál, amit szívesen fogad a korosztály, ráadásul a láncmesékből ismert motívumismétlés az ismerőség érzetét kelti bennük.

Magát a foglalkozást színesebbé tévő tevékenységeket, játékokat a versben történő játékos fordulatok alapján építettem fel. A megvalósítást különböző nevelő-oktató célokkal egészítettem ki, elsősorban a kortárs irodalmi mű megismerésével, bábjátékkal való ismertetésével, a motivációs tevékenység során a sivatagokról, az ottani közlekedésről, valamint az állat- és növényvilágról szóló ismeretek szerzésével. A gyerekek ezenfelül kipróbálták a hengerbáb mozgásának technikáját, illetve betekintést nyertek a hengerbábok készítésének a módszerébe.

A motivációs tevékenységet megelőzte néhány szervezési feladat. Az első és egyben a legfontosabb a henger-ujjbábok elkészítése volt. A vers tíz szereplőt vett igénybe, jobban mondva tíz tevét, amik ujjbábok formájában keltek életre. A testüket egy barna dekorgumi-henger alkotta, majd ugyanebből az anyagból volt elkészítve mindegyik tevé feje és púpjá. A szemüket mozgó gyöngyök helyettesítették, így még inkább élethű volt a mozgatásuk. Mindegyik báb körülbelül 7–8 cm lehetett – ez az ujj nagyságától is függött, ehhez is igazítottam őket. Rendkívül szerencsés volt a mozgásuk, mivel a báb előredöntésével

megfelelően tudtam tükrözni a rájuk jellemző „mélybe hajolást“, illetve a „lezuhanást“.

A segédeszközök bebiztosítása után következett a terem és a hely előkészítése. Az előkészítéséhez csak a terem akadály- és balesetmentesítésére volt szükség, és egy jó nagy szőnyegre, ahol mindenki kényelmesen elfér. Az irodalompedagógiai foglalkozás nyugodt, vidám hangulatban telt, és a többszöri gyakorlás után én is biztosabb voltam a dolgomban.

MOTIVÁCIÓS TEVÉKENYSÉG

A bábos tevékenységet a figyelem felkeltése érdekében *A sivatagban* című, ismeretszerzésre épülő játékkal indítottuk, amit direkt motivációs módszerrel valósítottam meg. A foglalkozáshoz szükségem volt az osztályban lévő interaktív táblára, azért igyekeztem a motivációba ezt is belevonni, mivel korunkban a legtöbb gyermeket a technika világa vonzza leginkább. A tábla közreműködésével néhány képet mutattam a gyermekeknek a sivatagról, annak növényvilágáról, a közlekedésről, az állatvilágáról és a karavánokról. Pár ráhangoló tanári kérdéssel ösztönöztem a gondolatmenetüket:

Tudjátok-e, mi borítja a sivatagokat? Milyen az időjárás a sivatagban? Hogyan közlekednek az emberek? Milyen növények, állatok találhatóak a sivatagban? Tudjátok-e, hogy néznek ki a tevék? Mire szolgál a púpjuk? Beszélgetésbe kezdtünk, majd a tevékenységet a *Teve, hopp!* című zenés történettel zártuk. Ebben a kisfilmben egy teve a főszereplő, amely recepciósként dolgozik a sivatagban, és nagy örömmel vezeti körbe az oda utazó kirándulókat. A gyermekek nagyon ügyes és értelmes válaszokat adtak a kérdéseimre. A foglalkozás során új ismeretekre tehettek szert, illetve a már meglévőket bővítették, ezzel is fejlesztve az értelmi képességeiket és a kommunikációs képességeiket is.

FŐ RÉSZ – BÁBOZÁS

A motiváció után egy körbe kuporodtunk a szőnyegen, és újra felhasználtam az előző foglalkozás során már megismert varázsdoboz titokzatos erejét. A fő részhez szorosan kapcsolódó motiváció rávezette a gyerekeket arra, hogy miről is fog szólni a vers. Hamar rájöttek, hogy a főszereplő egy teve lesz, azt gondolták, hogy a kis varázsdoboz egy igazi tevért rejt.

Ezt követte a kincsek feltárása és a henger-ujjbábok bemutatása. Már a dobozból való kivételkor hangosan számoltuk a tevéket, így helyeztem egyenként őket az ujjamra. Érdekes tapasztalat volt az, amikor az ujjméretek miatt nem sorrendben húztam az ujjamra a bábokat, a legtöbbször mégis azt a számot mondták, ahányadik ujjamra húztam a bábót. Miután az összes báb fölkerült, a biztonság kedvéért újra megszámloltuk őket.

Ezután következett az irodalmi mű bemutatása és a bábok életre keltése. Rendkívül odafigyeltem a tiszta hangzásra és a megfelelő tempóra, mivel egy elég bonyolult szerkezetű műről volt szó. Miután meghallgatták a művet, többször is elismételtem, de ekkor már megkértem a gyerekeket is, hogy kapcsolódjanak be. A gyermekek feladata az volt, hogy a számolásoknál (tíz teve, tíz feje, tíz kútba néz bele, kilenc teve kilenc kútba...) hangosan ismételjék utánam, illetve a kezükön is mutassák, ezzel is gyakorolva a helyes kiejtést, a számolást és a számok nevét. – Miért néztek bele a tevék a kútba? – kérdezte az egyik kislány. Ez a kérdés indította a mű megbeszélését. Rögtön kaptam a pillanaton, és további kérdésekkel ihlettem őket. Vajon miért néz-

tek bele? Mind leestek? Ti is belenéztek volna? Miután kielégítő válaszokat kaptak a kérdéseikre, és mindent kellőképpen megbeszéltünk, felvázoltam nekik a levezető tevékenységet.

A gyermekek aktív hallgatók voltak, igazán elvarázsolta őket a bábok mozgása és a kortárs irodalmi mű formája, története. Korukhoz képest nagyon fegyelmezettek voltak, és az óvopedagógusok szerint még olyanak is sikerült lekötönnöm a figyelmét, aki néha egy percig sem bírja ki szó nélkül. A bábozás során megismerkedtek egy új kortárs irodalmi művel, ezzel is biztosítva a pozitív irodalmi élményt, a memorizálás során fejlődtek a kognitív kompetenciáik, és a számolás gyakorlásánál fejlődtek a matematikai készségeik.

LEVEZETŐ TEVÉKENYSÉG

A bábozás során az óvodások alig bírták kivárni, hogy odaadjam nekik kipróbálni a bábokat, ezért is nagyon örültem annak, hogy levezető tevékenységnek saját henger-ujjbábok készítését választottam. A szőnyegről a már előre elkészített asztalokhoz vultunk. A gyermekeket igyekeztem

életkori és éresi sajátosságai szerint szétosztani. A szükséges segédeszközöket előre bebiztosítottam. Minden gyermek kapott egy tevért, és egy 6x6cm-es négyzet alakú rajzlapot. Az első feladat a tevék kiszínezése volt, a színezés technikáját szabadon választhatták. Ez követte a tevéformák nyírása, ezzel is gyakorolva a nyírás technikáját és a vonal menti pontos nyírást. Ha ez is megvolt, a kis négyzeteket mindenki az ujjmérete szerint ragasztotta meg. Igyekeztem pontos utasításokat adni, érthetően, világosan magyarázni. Amikor mindenki elkészült, a tevéket hozzáragasztottuk a kis papírhengerekhez, és el is készült a báb. Néhány szót ejtettünk azok mozgatásáról, majd a művet még egyszer az asztaloknál ülve elismételtek.

A gyermekek szívesen bekapcsolódtak a versmondásba, hiszen a többszöri ismétlés során néhány mondat egészen jól rögzült bennük. Eközben gyakorolták a bábok mozgatását. A gyermekek annyira motiváltak lettek, hogy számos új történet született a tevékről, működésbe léptetve fantáziájukat és kreativitásukat.

